

[Margrete Auken]

der omfattende dødsfald af fisk, fugle og hummere. Indtil da kom op imod 70 pct. af danske hummere fra Limfjordsområdet. Nu skal man vist nok til Løkken for at finde hummerfiskere. Og bemærk, at parthion, det stof, der produceres på Cheminova, er en insektgift, som hummere reagerer endnu sårtere på end fisk. Alligevel blev sagen afvist. Man kunne jo ikke vide noget om, hvor giften stammede fra, og mon der ikke i stedet var tale om overfiskning? Den var der også, så jeg forstår, at udtrykket skrivebordsteoretikere efterhånden sidder løst på fiskere.

Nu vel, man kan ikke sige, at sagsforløbet fra 1964 kun var kompromitterende for myndighederne. En del blev erkendt, og forskellige pålæg blev givet virksomheden. Men en tilbundsgående undersøgelse og en skærpet offentlig kontrol med virksomhedens forurening blev ikke følgen i synderligt omfang. Det var og er stort set Cheminova, der kontrollerer Cheminova, og fiskene blev ved at dø, hummerne er stadig væk.

I 1971 kom vandbygningsvæsenet, det, der nu hedder kystinspektoratet, for skade at grave ind i høfdedepotet – man havde åbenbart glemt alt om det – og undskylder først og fremmest over for Cheminova naturligvis, som da også i det videre forløb får en fyrstelig behandling. Bl.a. får de lov til at gennemtvinge, at der ingen afspærringer og advarselsskilte sættes op. Det kunne jo skræmme offentligheden, og hvad vil pressen ikke sige? Offentlighed er bestandig det, fabrikken er mest bange for. Myndighederne får det efterhånden på samme måde.

Man havde jo lagt asfalt og sand på depotet ved høfden, for at det skulle syne pænt. Men ved en storm i 1976 afdækkes det. Der optages politirapport; selv amtet reagerer. Men nu dukker miljøstyrelsen op. Det er ikke fremmede for tilliden. Der findes et notat fra juni 1976; endeligt notat, hedder det. Lad os se bort fra, at underskriveren, Kirsten Warnøe, er af den formening, at Harboør Tange er ubeboet – det skal blot nævnes for at markere lokalkendskabet; der skal en hel del til at overse Thyborøn – derudover røber det en virkelig skræk for, at noget skal komme frem, og er fuldt af forsikringer om, at alt er, som det skal være, hvad tiden jo har afkræftet. Men dertil indeholder det en klar afvisning af et amtligt ønske om at undersøge for kviksølv og endelig en besynderlig

påstand om, at man formoder, at kviksølv i tidens løb er gået i forbindelse med svovlet under dannelsen af det meget tungtopløselige kviksølvsulfid. Fromme håb om mirakler!

Vi husker måske miljødirektør Kampmanns skuffelse forleden i TV-Aktuelt over, at det var gået anderledes. Hvad om miljøstyrelsen prøvede at få lidt fastere grund under fødderne end håb om mirakler? Ingen undersøgelser har mig bekendt givet belæg for denne sære formodning om kviksølvs og svovls hensigtsmæssige samarbejde.

Så kommer vi til den friske skandale, den fra 1978, hvor fugle og fisk dødfindes i store mængder. Der slås alarm for akut forurening, men miljøstyrelsen foretager sig intet, henviser først meget sent til amtet, som de uvidende mennesker ikke vidste man skulle klage til, og det er jo vigtigere, at sagerne får den korrekte henvisning, end at det sker hurtigt, når der er forurening under opmarch, ikke sandt?

Amtet kommer også meget sent i gang med at undersøge, og på den måde bliver sagen næsten henlagt. Disse forhold er i sig selv en grund til mistillid til tilsynsmyndighederne.

Årsagen til, at den henlægges, er bevisets stilling. Fuglene er døde af parthion, den gift, der produceres på Cheminova, men alle mener åbenbart, at når Cheminova siger, at det ikke kan være dem, så skal det nok passe. Parthionen kunne jo komme fra Japan f. eks. Eller måske var det sabotage – en teori, som luftes – det er de onde dyrplageriske biologer, der har forgiftet fuglene for at kaste mistanke over Cheminova. Ja men det er rigtigt; det blev mere end antydnet. Det kan man da kalde at neddysse, så det kan ses.

I forsommeren 1979 sker der noget bemærkelsesværdigt. Da begynder amtet ligefrem at undersøge forholdene omkring Cheminova. Der har været en anmeldelse: døde og døende hornfisk. Det er den undersøgelse, der afstedkommer den bemærkelsesværdige rapport, afsendt fra Ringkøbing amtsvandvæsen 1. maj til Cheminova og til de enkelte medlemmer af amtsrådet. Det bemærkelsesværdige består i, at den rapport i og for sig afslører ret alarmerende ting, men på den måde, at hver gang undersøgerne får færten af, at noget er farligt, render de, alt hvad remmer og tøj kan holde. Man undlader hele tiden at føre en sag igennem til endelig be-